

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
імені Богдана Гаврилишина

Кафедра політології та філософії

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА дипломна РОБОТА

на тему:

**«Вплив мас-медіа на процеси глобалізації в контексті розбудови
демократичного суспільства в Україні»**

Спеціальність 052 – Політологія
Освітньо-професійна програма – Міжнародні та регіональні політичні
комунікації

Виконав: студент IV курсу, групи ПОЛ-41
спеціальності «Політологія»,
Паславський Арсен

Науковий керівник: кандидат історичних наук.
доцент Гурик М. І. _____

Випускню кваліфікаційну роботу
Допущено до захисту
«___» _____ 20__ р.
Завідувач кафедри

Тернопіль – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО– МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ МАС-МЕДІА ЯК СКЛАДОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ	6
1.1. Аналіз політичною наукою ролі масмедіа в глобалізації та демократизації суспільства.....	6
Висновки до розділу 1.....	12
РОЗДІЛ 2. ВПЛИВ ЗМІ НА ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ У ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ	13
2.1. Масмедіа як складова демократичного суспільства.....	13
2.2. Вплив ЗМІ на глобалізацію політичних процесів.....	20
Висновки до розділу 2.....	28
РОЗДІЛ 3. РОЛЬ ЗМІ В ПРОЦЕСАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ І РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.....	29
3.1. Трансформація масмедіа в Україні в умовах глобальних викликів.....	29
Висновки до розділу 3.....	38
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	42

ВСТУП

Актуальність дослідження. Масмедіа в сучасному світі впливають на всі сфери життя суспільства. Розвиток нових технологій, безумовно, сприяє широкому спектру дії ЗМІ на кожну людину та її систему поглядів. У сучасному світі медійні повідомлення можуть формувати політичне життя суспільства. Влада мас-медіа сьогодні безмежна. Проте у політичному контексті можна помітити як позитивні, так і негативні аспекти впливу медіа на функціонування держави. ЗМІ можуть бути також гальмівником демократичних процесів, що сприяє деградації політичного життя держави в напрямку диктатури. Використання сили ЗМІ та спрямування її в позитивне русло залежить насамперед від авторитету громадянського суспільства. Медіа, безсумнівно, мають потужний вплив на поширення інновацій та мобілізацію держави на демократичний курс, що є благом для кожної нації. Вони можуть бути потужним інструментом розвитку громадян щодо усвідомлення ними необхідності своєї участі в процесах демократизації. ЗМІ в даному випадку виконують свій обов'язок в сучасному суспільстві, не залишаються осторонь у зусиллях щодо формування громадської думки та прийнятті політичних рішень, які сприяють глобальній демократизації людства. Частота комунікацій або медіаконтенту, з яким стикаються люди, відіграють вирішальну роль щодо формування уявлення про різні глобальні, соціальні та екологічні проблеми. Україна стала важливою частиною глобального світу, війна, розв'язана російським агресором вимагає нового погляду на роль мас – медіа у формуванні міжнародної політики. Світові та українські мас – медіа повинні використовувати всі наявні та створювати нові засоби глобального впливу задля збереження демократії та відновлення миру. Саме цим спектром проблем зумовлена актуальність обраної теми.

Ступінь вивчення проблеми. Даній проблемі присвячено роботи як українських так і зарубіжних науковців. Зокрема, процеси євроінтеграції як важливий напрямок діяльності мас-медіа були предметом дослідження І. Михайлина, Л. Губерського, В. Шкляра та Д. Дубова. Питання процесів глобалізації та їх впливу на демократичні трансформації в Україні дослідженні В. Горбатенко, О.

Зернецької. До означеної проблеми в останні роки в Україні зверталися М. Ожеван, В. Бебик, С. Гнатюк, І. Снісаренко. Різні аспекти поданої проблеми розглядали зарубіжні дослідники: М. Кастельє, Р. Гакет, К. Мей, Д. Корню, К. Крос, Д. Кін, Ю. Габермас.

Мета роботи: визначення впливу масмедіа на процеси глобалізації в контексті розбудови демократичного суспільства в Україні.

Для досягнення мети дослідження ми виокремили наступні **завдання:**

- Проаналізувати висвітлення впливу масмедіа на глобалізацію та демократизацію у політичній науці;
- Охарактеризувати роль масмедіа як складової демократичного суспільства;
- Виокремити вплив ЗМІ на глобалізацію політичних процесів;
- Визначити роль масмедіа в процесах розбудови демократії в Україні.

Об'єктом дослідження є інститут масмедіа як складової політичної системи.

Предметом дослідження є вплив масмедіа на процеси глобалізації в контексті розбудови демократичного суспільства в Україні.

Методи дослідження. Поставлені завдання вдалося вирішити шляхом використання як загальнонаукових, так і політологічних теоретичних методів. Метод індукції та дедукції, аналізу та узагальнення дозволив проаналізувати теоретичних положення дослідників мас-медіа та їх впливу на процеси глобалізації та демократизації. Функціонально-структурний метод використовувався, щоб виокремити приклади глобалізації в різних державах спричиненої діяльністю мас-медіа. Метод порівняння дозволив проаналізувати вплив Інтернет ресурсів, соціальних мереж як найновішого покоління мас медіа на процеси демократизації. Аналіз та синтез як методи дали можливість розглянути проблеми впливу мас-медіа на політичне життя України, зокрема як їх глобалізаційна діяльність спрямована на демократизацію та боротьбу в інформаційній війні в умовах російської агресії.

Наукова новизна дослідження. Новизна роботи полягає у спробі комплексно охарактеризувати вплив мас-медіа на процеси глобалізації та демократизації, як

актуальної проблеми в сучасній політичній науці. Здійснено спробу комплексного дослідження ролі соціальних мереж, Інтернету як нового покоління мас-медіа в процесах глобалізації та її проявах. Набули подальшого розвитку положення про необхідність впровадження європейських демократичних стандартів у діяльність мас-медіа та політичне життя українського суспільства.

Практичне значення одержаних результатів. Положення та висновки сформульовані даним проєктом можуть стати базою подальших наукових дослідженнях у сфері зміцнення демократичних процесів. Результати дослідження стали теоретичним підґрунтям у здійсненні діяльності українських мас – медіа в умовах глобалізації. Положення роботи є базою для викладацької діяльності з підготовки навчальних програм, дисциплін та спрямовані на популяризацію на онлайн-зібраннях, конференціях, семінарах.

Апробація роботи. Окремі положення дипломної роботи доповідалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Від війни до миру: філософія політики у світі геополітичних конфліктів, кризи демократії та нових форм влади» (Тернопіль, 13-14 травня 2025 р.)

Структура роботи включає: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел. Перший та третій розділ складається із двох підпунктів, другий – з трьох. Загальний обсяг роботи – 45 сторінок

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО–МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ МАС-МЕДІА ЯК СКЛАДОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ

1.1 Аналіз політичною наукою ролі мас-медіа у глобалізації та демократизації суспільства

Відносини між ЗМІ, демократією та публічною сферою були предметом інтенсивних і дедалі активніших наукових дебатів протягом останніх сорока років. За останні десятиліття роль ЗМІ в політичному процесі змінилася в основному від досить пасивного транспортера повідомлень до політичного актора з власними правами. Науковці, зокрема П. Марфі розглядають проблему мас медіа щодо їх ролі як агентів демократії або постачальників споживчого капіталізму в умовах глобалізації. В політичній науці акцентують: «Їх роль може бути як «охоронці публічної сфери», так і «болонок владної еліти» [19]. Значна частина дискусій про роль ЗМІ в «демократизації» різних суспільств у всьому світі вимагає вивчення наслідків таких питань. Проблема в тому, чи породжують мас-медіа, як колись уявляв Маршалл Маклюен: «глобальне село», де заохочується демократія разом із універсальним розумінням і культивуванням високої свідомості. Інша роль медіа, яку розглядають політологи -трансформація в нових демократіях є нічим іншим, як інструментом глобальних економічних держав для колонізації раніше «невикористаних» соціальних сфер за допомогою інформації, розваг і нових технологій. Хоча ці питання, можливо, здаються штучно опозиційними в умовах сучасного складного політичного та культурного ландшафту в усьому світі, все ж є корисними відправними точками, оскільки вони пропонують, як медіа можуть служити для зміни, уможливлення або руйнування культурного суверенітету націй і політичної сили спільнот. Дійсно, варіації цих тем були в центрі суперечок щодо масштабів і легітимності регіональних торговельних угод, і в них лежить головне питання про те, в чиїх інтересах і на чію користь медіа та нові комунікаційні технології, які використовуються для зміни націй і «демократизації» потоку інформації та капіталу. Коротше кажучи, якого «типу» демократичної реформи відбувається і як до неї залучені ЗМІ» [42].

Як свідчить значна кількість літератури, зокрема дослідники Бенет, Ентмен, Рівз: «ЗМІ зараз беруть активну участь у публічній репрезентації політики шляхом формування порядку денного політичного дискурсу та шляхом внесення власних уподобань у політичні суперечки» [11]. Деякі автори, такі, як Меєр, навіть стверджують: «Зростаюче домінування ЗМІ призвело до появи нового типу демократії – «медіадемократії» – де логіка роботи ЗМІ дедалі більше «колонізує» політичний процес» [12].

Більшість існуючих теорій про політичний вплив медіа в сучасних демократичних країнах зосереджено на двох великих сферах дослідження: вплив ЗМІ на погляди громадян та «американізація» виборчих кампаній як відповідь політичних партій на зміну виборчого середовища. Проте залишається відкритим питання, чи ці зміни в політичних комунікаціях обмежуються публічним представленням політики, чи динаміка масової комунікації йде далі, щоб також вплинути на зміст прийняття політичних рішень. Іншими словами, чи впливають ЗМІ на процес і зміст формування державної політики? Цей аспект ролі ЗМІ в демократичній політиці з'явився лише нещодавно. Кеннамен, Спіцер вважають, що: «Заснована на різних прикладах неоднозначна картина з деякими випадками прийняття політичних рішень без будь-якого втручання ЗМІ та інші, на які висвітлення ЗМІ мало значний вплив результат політичного процесу» [2»].

Для більшості спостерігачів значення ЗМІ для формування державної політики в тому що: «ЗМІ формують громадську думку, тим самим змушуючи політичних акторів реагувати на популярні уподобання.» Пейдж і Шапіро показують у довгостроковому дослідженні динаміки американської громадської думки, що ЗМІ відіграють важливу роль у формуванні позицій громадян щодо проблем, що, у свою чергу, має значний вплив на прийняття політичних рішень. Бретшнейдер знаходить аналогічне співвідношення між громадською думкою та порядком денним німецького Бундестагу. Крім того, як і широка громадськість, розробники політики самі є споживачами медіа і на них може вплинути те, як ЗМІ повідомляють про поточні проблеми та події. На прикладі контролю над зброєю Каллаган і Шнелл

виявили: «Політичний дискурс еліти було сформовано тим, як засоби масової інформації висвітлювали проблему, яка зрештою сформувала результат процесу прийняття рішень» [6]. Крім того, Гербст показує, що політики розглядають висвітлення в ЗМІ як короткий шлях до громадської думки, що вони вважають ще більш важливим ніж опитування громадської думки.

Хоча більшість цих досліджень було проведено дослідниками громадської думки та мас комунікації, політичні дослідження досі здебільшого ігнорували роль ЗМІ в цьому процесі формування політики та прийняття рішень. У своєму фундаментальному дослідженні щодо формування порядку денного політики Кінгдон знайшов лише небагато доказів впливу ЗМІ на формування політики, стверджуючи, що політичні переваги є відносно стабільними в часі і, отже, досить стійкі до чогось мінливого, як порядок денний ЗМІ. Навпаки, Баумгартнер, Джонс приходять до іншого висновку, використовуючи обширні дані як про висвітлення в ЗМІ, так і в політичних програмах широкого кола сфер державної політики, це дослідження надає переконливі докази того, що ЗМІ мають вплинути на хід розробки політики. Автори стверджують, що: «Сенсаційні та суперечливі висвітлення у ЗМІ часто сприяють екстремальності та чіткості позиції, що ускладнює почуття поміркованих поглядів. Отже, політики спрямовані на швидкі та ризиковані рішення, які мали б менше шансів на реалізацію у менш насиченому медіа середовищі» [37].

Дослідження міжнародної політики підтверджують ці спостереження. Починаючи з Війни першої затоки 1991 р. студенти міжнародних відносин усвідомили зміну ролі ЗМІ в міжнародних конфліктах. Робінсон вважає, що: «Відповідно до гіпотези «ефекту CNN» нова, проактивна роль ЗМІ у зовнішній політиці зумовлена новими комунікаційними технологіями та подальшою комерціалізацією та глобалізацією медіаіндустрії. За останнє десятиліття ЗМІ значно підвищили свій авторитет через репортажі про кризи в усьому світі». Ентман робить висновок: «Національні ЗМІ у США «здається, надають найбільш послідовно інтервенціоністські голоси еліти в Америці після холодної війни» [31]. Однак

припущений причинно-наслідкова зв'язок між висвітленням у ЗМІ та політичні рішення оскаржувалися різними авторами. «Теорія індексування» Беннета стверджує: «ЗМІ переважно відображають, а не ведуть політичні дебати. Це тільки в ситуації, коли консенсус еліти щодо домінуючої парадигми політики руйнується, ЗМІ розвивають позиції супротивників в політичних дебатах» [30]. Алзаус вказує, що замість створення політичних альтернатив ЗМІ зосереджуються на процедурних аспектах впровадження політики, тим самим впливаючи на оцінку громадськістю та прийняття політики рішення.

Бейме припускає: «Засоби масової інформації відіграють активну роль лише у колі суперечливих питань, тоді як вони практично не мають значення для політичних рішень. Вплив ЗМІ відрізняється на різних етапах політичного процесу, тобто формування політичного порядку денного, визначення та впровадження політики. Вплив ЗМІ є сильнішим під час формування та реалізації порядку денного, коли роль «сторожового пса» спонукає до критики та пошуку провалу політики. Різні інституційні контексти та політичні мережі впливають на здатність засобів масової інформації впливу на політику. Корпоративні домовленості формування політики домінують у Німеччині, де роль ЗМІ обмежують і до стороннього спостерігача, тоді як у президентській системі такої, як США є головним джерелом влади в політичному процесі» [1].

Саме на цій підставі Оволабі стверджує: «Громадська думка є «процесом публічного обговорення, що призвело до формування або вимкнення державної політики чи способу дії. Громадяни висловлюють думку на основі дій і бездіяльності. Для нього, щоразу, коли уряд робить те, що подобається людям, він висловлює свою думку в підтримку; вони однаково висловлюють думку, щоб висунути вимоги до уряду. В обох демократичних і диктаторських систем, культивування громадської думки є основною турботою наймогутніших політичних групи. Можна сказати, що громадська думка є передовою частиною політичної культури нації» [5]. Хаппер і Філо досліджують вплив засобів масової інформації на формування суспільної віри ставлення та його зв'язок із соціальними змінами.

Спираючись на результати ряду емпіричних досліджень, результати в цих сферах показують, як медіа формують публічні дебати з точки зору середовища порядку денного та зосередження громадського інтересу до окремих тем. Подальше дослідження показало, що ЗМІ також можуть обмежити інформацію, якщо альтернативні рішення політичні проблеми фактично усунуті від публічних дебатів. Це дослідження показало, що обидва традиційні та нові ЗМІ відіграють життєво важливу роль у громадському інформуванні та розвитку. Чі-Хорнг провів дослідження, вивчаючи вплив суспільного сприйняття ЗМІ використання та ставлення до новин ЗМІ про альтруїстичну поведінку. Результати показали, що ЗМІ охоплення, довіра та соціальний вплив були критичними факторами, які впливали на сприйняття людьми новини мас-медіа, причому медіависвітлення має більш значний вплив. Це дослідження прийшло до висновку, що сприйняття та ставлення були позитивно пов'язані з альтруїстичною поведінкою, і ставлення було виявлено опосередковувати зв'язок між уявленнями про новини ЗМІ та альтруїстичною поведінкою. Абу провів дослідження, метою якого було проаналізувати роль соціальних мереж у формуванні громадська думка та її вплив на економічні рішення. У цьому дослідженні використовується якісний метод, включала огляд літератури та аналіз контенту соціальних мереж, зосереджуючись на моделях думок і їх вплив. Результати дослідження показують, що епоха цифрових технологій характеризується центральною роллю соціальних медіа, можна зробити висновок, що соціальні медіа відіграють значну роль у формуванні громадської думки, а також вплив на прийняття економічних рішень .

Через соціальні мережі, окремі особи та групи можуть взаємодіяти один з одним, обмінюватися інформацією та брати участь в обговореннях формувати колективні погляди на різні проблеми. Інше дослідження Ріморте та Влікерзарта спрямоване на оцінку впливу ЗМІ на популярність політиків. Це дослідження показало, що: « медіа-помітність впливає на популярність політиків. Цей медіа-ефект особливо важливий для політиків вищого рангу. Виявлено також значний вплив тону новин та висвітлення на показники популярності. Формується негативне

упередження, коли негативні новини впливають на популярність політиків, тоді як позитивні – впливають позитивно» [33].

Найбільш впливове мислення щодо концепції того, що таке публічна сфера і чому це важливо було зроблено німецьким філософом Ю. Габермасом: «Роль ЗМІ особлива у формування важливої складової та каталізатора існування публічної сфери. Загалом медіа характеризували головним чином через їхнє сприйняття як четвертої влади, яка охороняє суспільні інтереси, до ЗМІ, які комерціалізують новини та більше цікавляться людьми як споживачами, ніж як громадянами. «Публічну сферу найкраще можна описати як мережу передачі інформації та точок зору», яка «відтворюється через комунікативні дії». Таким чином, публічна сфера передбачала свободи слова та зібрань, вільної преси та права на вільну участь у політичних дебатах і прийнятті рішень. Важливість висвітлення питань державної політики були предметом багатьох інших авторів. Існування вільних і плюралістичних ЗМІ є основною політичною платформою більшої частини організацій, зокрема в її ролі забезпечення належного управління та прозорості в прийнятті рішень» [41].

Редактори та журналісти все частіше повідомляють про те, що їх змушують зосередитись на програмі ЗМІ, орієнтованій на споживача та орієнтованій на рекламу. Це не проблема з точки зору створення простіру для публічних дебатів, якщо інші ЗМІ, зокрема суспільні ЗМІ, є доступні для заповнення прогалін. Однак колишні державні монополії мовників і медіа-організації, які зберігають найбільшу здатність охоплювати сільське та маргінальне населення, стикаються з гострою конкуренцією з боку комерційних організацій оскільки уряди скорочують бюджети. Журналістам хто хоче вивчити та дослідити історії розвитку, що впливають на інших столиці, стає все важче отримати або ресурси, або увагу від своїх редакторів. Журналістське розслідування, мабуть, стає менш привабливою і серед багатьох журналістів мало стимулів і схильність до цього зменшується зосередьтеся на питаннях розвитку, оскільки це невдалий кар'єрний крок. Журналістська підготовка також перебуває під тиском, особливо та, що має суспільний інтерес .

Висновки до розділу 1

Аналіз літератури свідчить, що про роль ЗМІ в політичному процесі є складним. Щоб розвинути більш обґрунтоване розуміння зв'язку медіа-політика, ми потребуємо як подальшої теоретичної концептуалізації, так і ширшого діапазон емпіричних доказів.

Політичні актори інструменталізують ЗМІ для просування своєї політики та пропозицій. Можна припустити, що ЗМІ охоче реагують на державну політику ініціативи політичних еліт. Однак опинившись у публічній сфері, ЗМІ можуть додати свої власні рамки та інтерпретації, які можуть змінити сприйняття, а згодом і успіх політиків.

Зміни в медіасистемі збільшили можливості ЗМІ втручатися в політичний процес. Гіпотеза полягає в тому, що зростаюча конкуренція і технологічні інновації призвели до перегляду сприйняття журналістської ролі.

У будь-якій політичній системі громадська думка справді має важливе значення для формування політичної поведінки громадянство. Роль ЗМІ в цьому напрямку така дуже помітний і доречний. Засоби масової інформації стали важливим каналом, через який думки людей доносяться до всього світу, особливо там, де є ЗМІ перебувають у приватній власності та не піддаються надмірному маніпулюванню з боку уряду. Згодом також було стверджено, що формування державної політики також базується на думці висловлені громадськістю.

Останні роки зображують майже лінійний процес розмивання меж публічної сфери і ЗМІ. У цій трансформації «публічна думка» відходить від раціонального консенсусу, а є відображення сфабрикованої думки опитувань чи медіа-експертів.

За останні два десятиліття відбувся вирішальний перехід від державного контролю до приватного над ЗМІ .

РОЗДІЛ 2

ВПЛИВ ЗМІ НА ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ

2.1 Мас-медіа як складова демократичного суспільства

Хоча соціальні медіа є відносно новою змінною в політичному світі, використовуються як в автократичних, так і демократичних суспільствах. На соціальні медіа можна дивитися і як на розширення традиційних медіа з їхньою функцією воротаря та контролем еліт багатьох країнах і як окремий засіб зв'язку зі своїми правилами. Де традиційні медіа — це концепція «кілька до багатьох», соціальні медіа дозволяють багатьом спілкуватися між собою на глобальному рівні. Балкін пов'язував цей аспект ЗМІ з демократією: «Демократична культура стосується і індивідуальної свободи колективне самоврядування; це стосується здатності кожної людини брати участь у виробництво та поширення культури». Балкін стверджує: «Інформаційний капітал є полем боротьби для соціальних медіа та демократичної культури має поширюватися на проектування інфраструктури, яка максимізує вираження, що соціальні мережі можуть бути двосічним мечем, гострим для демократії різке для спостереження та контролю з боку держави, що демократичні цінності повинні впливати на соціальні мережі. Мовлення демократизується завдяки технологіям розповсюдження та передача покладено в руки все більшої кількості людей і все більш різноманітні верстви суспільства по всій планеті» [1].

Враховуючи здатність до взаємозв'язків у глобальному масштабі та з низьким бар'єром для використання соціальні медіа відіграють певну роль у трансформації режиму до демократичне правління. Кан і Келлнер розглядають це питання у своїй роботі. «Глобальний Інтернет, таким чином, створює базу та основу в світі для антивоєнного руху, руху за соціальну справедливість, проти тероризму. Технологія, як зазначалося, доступна в глобальному масштабі, як в авторитарних режимах, так і в демократичних. Якщо нація переживає демократичний перехід і є наявні технічні інструменти, завдання полягає в тому, щоб використовувати ці інструменти для

досягнення демократичних цілей у доступний спосіб. Це можливість заохочення потенціалу демократичного переходу та консолідації, оскільки великі групи громадян можуть висловлювати свої думки та переваги реального часу. Якщо у вас є інструменти, але ви не використовуєте їх, змін у напрямку демократії може не відбутися демократія» [19].

Акції протесту з використанням соціальних мереж можна організувати і без явного лідерства. Розбудова демократії, як правило, потребує лідерства, структуру політичних партій. Соціальні медіа можуть забезпечити постійний, інтерактивний і всепроникний канал, але лідер або політична партія має очолити перехід і управління. Не було б бути несподіванкою для громадян, які живуть за певної форми демократії, виявити реальність, що демократичні уряди також мають можливість і можуть продемонструвати готовність поставити обмеження або стеження в соціальних мережах. Дослідження інтернет-цензури та сформованих демократій показує, що демократії через законодавчі та технічні механізми, імітували авторитарні режими. Цей процес може призвести до кінця демократизація, забезпечення виходу для істеблішменту чи державних ЗМІ з іншої точки зору, з моделлю управління чи без неї, соціальні медіа можуть мають протилежний вплив на демократичні звичаї, стаючи натомість інструментом придушення дебатів у публічній сфері .

Маршалл Маклюен стверджує: «Медіа — це повідомлення. Не контент сам по собі може впливати на людей, а засіб надав зміст, який міг би сформувати ставлення в суспільстві. Соціальні мережі - це повідомлення. Це формує суспільство багатьма способами, включаючи цілодобовий зв'язок і відволікання на електронні листи та текстові повідомлення» [38].

Китай, наприклад, створив Renren, Weibo і Youku, які зайняли місце Facebook, Twitter і YouTube відповідно. Якщо авторитарний уряди мають можливість монополізувати віртуальну сферу, менше шансів для аперехід до демократії. Якщо демократичні уряди також контролюватимуть частину цієї сфери, менше шансів на демократичну консолідацію. Завдання для демократій, що

розвиваються, як і для демократій, що постали, полягає в тому, щоб визнати соціальні медіа інструментом для самовираження та мобілізації громадян. Ці інструменти можуть бути певною мірою врегульовані, обов'язково інтегровані в демократичне управління. Це непростий виклик, оскільки і демократії, і автократії мають справу зі своїми поняття державної безпеки та контролю .

Існує десять форм контролю, які використовують уряди: блокування та фільтрування; кібератаки на критиків режиму; прийняття нових законів і генерування арештів для політичні, релігійні чи соціальні виступи в Інтернеті; платити урядовим коментаторам за маніпулювання онлайн-дискусіями; фізичні напади та вбивства; спостереження; видалення запити та примусове видалення контенту; повне блокування соцмереж та інше платформи інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ); також обмеження чи відключення Інтернету та мобільних послуг. В 11 країнах негативні закони стримували демократизацію внаслідок тиску активістів, юристів, бізнесу сектор, реформаторських політиків та міжнародне співтовариство. Збільшення у громадянській онлайн-активності демонструє, що окремі особи та громадські групи можуть використовувати їх, незважаючи на перешкоди держави .

Соціальні медіа також можуть бути ефективно використовується терористами для вербування та організації атак по всьому світу, використовуючи в на додаток до Facebook, Twitter і YouTube, Google Earth для матеріально-технічного планування цілей. Приклад ІДІЛ не перше використання соціальних мереж для терору пропаганди та операцій .

Вплив соціальних медіа в нових і сформованих демократіях може бути обмеженим за проникненням Інтернету, соціальним розвитком, ступенем демократичності тощо. Воно також обмежене через архітектуру самих соціальних мереж. Facebook, Twitter та інші платформи мають угоди з користувачами, які можуть сприяти демократичному діалогу, але також можуть звужити коло можливостей спілкування. Зручність використання є ключовою для соціальних мереж структура та правила дозволяють або забороняють таке використання.

Є дослідження, які порівнюють вплив Інтернету та соціальних мереж на суспільство, але мало тих, хто кількісно розглядає вплив глобальних соціальних медіа на демократизацію, особливо в нових демократіях або країнах, що розвиваються. «Одне дослідження Вікторії Стодден і Патріка Мейєр дивиться на нові комунікаційні технології та демократичні тенденції через емпіричної оцінки та ставить запитання: «Чи має глобалізація Інтернету демократизуючий ефект»? Дослідження є подвійним, викладаючи визначення демократії з огляд літератури, що порівнює та протиставляє дві школи думки. Перша школа це популістська школа думки, яка дивиться на Інтернет як на інструмент звільнення. Включно в цією школою є Даль, Бест і Вейд, Рейнгольд, Гроссман, Барбер, Снайдер серед інші. Інша школа розглядає Інтернет як «...продовження правлячого класу та централізований контроль». До цієї школи входять Барбер, Бімбер, Ліппман, Пейдж, Голдсміт, Де Мескіта і Даунс» [15].

Стодден і Меїр знаходять: «статистично значущий позитивний результат зв'язок між швидкістю розповсюдження стільникового телефону та залежною змінною «Політична стабільність». Значний негативний зв'язок між розповсюдження мобільного телефону, що це все ще може бути занадто рано очікувати тісного зв'язку між глобальною технологією та демократичною обговорення в публічній обстановці. Мобільні телефони мали більш ранній слід, ніж Інтернет у глобальному масштабі» [22]. Попередником дослідження Стоддена та Меїра є «Інтернет і демократія: Глобальний каталізатор чи демократична дурниця?» Це був ранній погляд на вплив Інтернету на демократію, і автори дійшли такого висновку: «Проникнення Інтернету демонструє більше варіацій у рівнях демократичного розвитку в межах країн, ніж інші змінні, такі як рівень грамотності та географічні регіони. Існує думка, що статистичний триумф Інтернету пояснюється його роллю передачі за прозорість влади та неурядові організації (НУО) ефективність. Проте автори не стверджують, що «...Інтернет є природним благом для демократії», зазначивши, що в їхньому дослідженні деякі географічні регіони здаються незачепленими за обсягами використання Інтернету» [41].

Оскільки їх дослідження включає шість різних регіонів, їхній статистичний аналіз робить висновок, що Інтернет не зробив істотного впливу на країни Західної Європи. Говард стверджує: «що в той час як ІКТ дифузія може принести користь як автократичному режиму, так і демократичному імпульсу достатньо доказів, що демонструє «тісний причинно-наслідковий зв'язок» між поширенням ІКТ і демократизацією. Хоча демократизації можуть допомогти Інтернет і соціальні медіа, проте результати відрізняються в різних політичних системах і потребують дослідження. Питання соціальних медіа на етапах демократизації не може бути розглянуто в ізоляції. Іншими словами, потрібно також дивитися на глобальні тенденції, щоб побачити, чи є навколишнє середовище гостинне щодо соціальних мереж загалом. Якщо свобода Інтернету буде поставлена під сумнів у всьому світі, тоді здавалося б, що демократіям, що розвиваються, буде важче використовувати соцмедіа для демократичного переходу чи консолідації. Це не просто соціальний виклик медіа в демократіях, що розвиваються, і в консолідації демократій, але стійкість самих демократій. Демократія переживає важкі часи. Одна справа вигнати автократа, але важко «... створити життєздатну демократію» [42].

Іншим викликом для соціальних медіа та демократизації є проблема урядового нагляду і цензури не тільки з боку автократичних режимів, а й демократичних урядів також. Існує також питання можливого регулювання соціальних медіа в демократичній країні. Чому потрібне регулювання? За словами Джейкоба Руботтома: «Домінування медіа-еліти не відійдуть у минуле та навіть за відносно низьких витрат поширення, невелика кількість мовців, часто зі значними економічними ресурсами за ними, буде постійно керувати масовою аудиторією» [37]. «На додаток до постійного домінування «старих ЗМІ» через веб-сайти та їхні зіркових особистостей, роль захисника зберігають пошукові системи, такі як Google, який агрегує інформацію та розставляє її за пріоритетом у спосіб, який може не відображати суспільний інтерес. Тоді як НУО використовували соціальні медіа для розвитку демократичних тенденцій у глобальному контексті, є проблема транснаціональних організацій, «правлячого класу», використання соц засоби

масової інформації на протипагу демократичній активності. Отже, можна було б обгрунтувати регулювання для забезпечення демократичного доступу та як протипагу приватному контролю або домінування Інтернету та інших форм соціальних медіа. Модель трансляції регулювання через FCC може бути невідповідним для соціальних медіа, але збалансованим підхід до доступу та опір великому економічному домінуванню Інтернету приватні інтереси можуть вимагати подальшого вивчення» [12].

Соціальні медіа також можуть служити балансом для медіа-еліти, демократичної чи іншої. Наприклад, Twitter і Facebook можуть служити каналами для миттєвого виправлення або спотворення або фактичної помилки традиційного журналіста. Соціальні медіа мають протилежний вплив на демократичні звичаї, ставши натомість інструментом заглушення дискусій у публічній сфері. Відповідно до звіту, «це робить людей менш вірогідними висловлювати думки, особливо коли вони вважають, що їхні погляди відрізняються від їхніх друзі .

Коли розглядати демократизацію з точки зору модернізації такі автори, як Ян Теорелл, стверджують: «Модернізація не сприяє демократизації сама по собі, а радше гальмує регрес до автократії. З точки зору модернізації, модернізація підтримує збереження демократії, але не веде до її створення або переходу до демократії. Поширення медіа, а не освіта або індустріалізації, запобігає утворенню перевороту. Вплив збільшення медіа на демократизацію зростає з уже досягнутим рівнем демократії. Економічні підйоми допомагають підтримувати автократії, тоді як економічні кризи викликають зміни до демократії. Тому що економічний розвиток може бути частиною процесу демократії переходу та консолідації, погляд на динаміку технологічних прийняття різними типами режимів може допомогти нам зрозуміти його вплив або прискорення» [29].

«Невирішені дебати щодо припущення, що соціальні медіа є ворожими до авторитарних режимів. Хоча зрозуміло, що економічна держава, яка впроваджує технології, не обов'язково повинна бути демократичною (Китай, наприклад), Авторитарний режим, у деяких випадках, створює акт балансування між контролем

за політичним використанням Інтернету і заохочення неполітичного використання Інтернету; деякі громадяни можуть бути розчаровані політичним контролем, тоді як інші громадяни цінують неполітичні вигоди, які надає Інтернет» [32].

З історичної точки зору, чи можна уявити, що світ соціальних мереж певним чином може інтегруватися з демократичними інститутами? Бакмінстер Фуллер бачив демократію як: «форму «електрифікованого голосування», яке розширить вибір громадян у сфера законодавства та управління. По суті, це стає формою теледемократії» [20]. «Хоча може бути зручно думати про такі концепції в масштабі нації-держави, соціальні медіа як внесок у демократичне врядування можуть застосовуватися до органів місцевого самоврядування по суті також. Деякі міста можуть вийти за межі своїх офіційних веб-сайтів і сформувати робочу лабораторію демократичного врядування. Вони можуть надати чиновникам миттєвий зворотній зв'язок як від задоволених, так і від незадоволених виборців, не лише через веб-сайти муніципалітетів, але через популярні сайти соціальних мереж, такі як Facebook і Twitter. Викриття злочинів місцевих чиновників і політиків може посилитися по всій спільноті за допомогою публікацій і твітів, підкріплених традиційними ЗМІ, тобто телебачення, радіо та газети. Сталі демократії, такі як Сполучені Штати, більш схильні експериментувати з такими формами демократичної практики через соціальні медіа на державному чи місцевому рівні» [4].

«Яким би складним не було визначення демократії, соціальні медіа через їх відносно недавній розвиток, можна легше класифікувати. Соціальних медіа «...як різні види діяльності, які об'єднують технології, соціальну взаємодію та створення контенту». Ознаки - доступність, мобільність і охоплення. У цьому сенсі соціальні мережі самі по собі вважаються демократичними, що дозволяє людям з обмеженими можливостями чи правами мати рівний доступ для зв'язку та спілкування з співгромадянами та державними органами, а також більшої глобальної аудиторії. Поки є контрзаходи держави, які можуть частково або суттєво перешкоджають цій механізми соціальних медіа дозволяють можливі обхідні заходи Певні види

соціальних медіа включають Facebook, Twitter, YouTube, Myspace, Instagram і Tumblr. Природа соціальних медіа, на відміну від традиційних, передбачає «один до багатьох», метод спілкування один на один, або в реальному часі, або в наступні хвилини або години. У той час як інші медіа надають шляхи вираження, наприклад листи читачів, учасники ток-шоу або протестувальники, які розмовляють з телевізійним репортером, усе це підлягає редагуванню. Соціальні медіа, однак, забезпечують постійний невідредагований цикл зворотного зв'язку спілкування між багатьма людьми в глобальному масштабі. Навіть раніше записане відео, завантажене на YouTube, дозволяє миттєво публікувати коментарі. Соціальні медіа дозволили протестувальникам спілкуватися із зовнішнім світом за допомогою голосів, зображення та повідомлення, а також для організації та мобілізації демонстрацій. Були відмінності, засновані на місцевих умовах, які вплинули на використання та ефективність соціальні мережі. Проте існує різниця між здатністю спілкуватися та мобілізація проти авторитарного режиму та подальше оголошення перемоги якась форма зароджуваної демократії» [20].

2.2 Глобалізація в діяльності ЗМІ

Глобалізація — це просто дивитися на світ одним оком і апартеїд привілейованих. Це вищий міф про те, що люди вклали свої надії та мрії в очікування разом приходу світу, якого ніколи не було. Однак глобалізатори, такі як Гідденс і Кастельс, вважали глобалізацію: «Центральною рушійною сила стрімких соціальних, політичних факторів, які змінюють сучасні суспільства та світ порядок. Хоча медіа та глобалізація не завжди пов'язані між собою, проте обидва вони пов'язані. Маршалл Маклюен встановив зв'язок, поєднавши «середовище — це повідомлення» зі своїм «глобальним» село. Глобалізація поширилася по всьому світу через ЗМІ та комунікацію Рантанен називають «опосередкованою глобалізацією». Для підключення медіа та комунікації разом, Томлінсон визначає глобалізацію наступним чином: «Глобалізація означає процес складної взаємодії між суспільствами, що швидко розвивається, культур, інституцій та окремих осіб у всьому світі. Це соціальний процес, який передбачає стиснення час і простір,

скорочення відстаней через різке скорочення часу, який витрачається — або фізично, або репрезентативні - перетинати їх, щоб світ здавався меншим і в певному сенсі «ближче» один до одного .

Глобалізація або (Globalization) відноситься до все більш глобальних відносин культури, людей і господарська діяльність. Найчастіше це стосується економіки: глобального розподілу виробництва товарів і послуг, шляхом зменшення бар'єрів для міжнародної торгівлі, таких як тарифи, збори за експорт та імпорт квоти. Глобалізація супроводжувала і нібито сприяла економічному зростанню в розвинених і країни, що розвиваються, шляхом посилення спеціалізації та принципу порівняльних переваг. Термін також може стосуватися транснаціональної циркуляції ідей, мов і популярної культури. Противники глобалізації стверджували, що переваги глобалізації та її витрати переоцінені недооцінені. Крім іншого, вони стверджували, що це зменшило міжкультурні контакти збільшення можливості виникнення міжнародних та внутрішньонаціональних конфліктів. Ентоні Макгрю підтверджуючи, що глобалізація є багатовимірним явищем, приділяється належна увага питанню комунікації, визначаючи глобалізацію як зростаючу взаємну комунікацію. Він представляє такі пункти як компоненти його визначення: «В умовах глобалізації соціальна, політична та економічна діяльність впливають і є під впливом транснаціональних подій. Глобалізація посилює взаємодію, створюючи нову глобальну систему. Зростання інтенсивності та обсягу комунікацій призводить до усунення відстані між внутрішніми та міжнародними питаннями. Фактично комунікації стають настільки глибокими, що люди на сторона їхнього місцевого життя також відчуває глобальний аспект їхнього життя. Розвиток комунікацій створює певні проблеми на транснаціональному рівні, які можна врегулювати та вирішити тільки через глобальну співпрацю (розповсюдження зброї та проблема наркотрафіку є серед таких питань)» [36].

«Глобалізація також була визначена з інших аспектів. Багато мислителів визначали лише глобалізацію з економічної точки зору. Наприклад, на основі визначення глобалізація означає економіку, розвиток і домінування економічної

системи виробництва в суспільствах світу. Хоча ця система робить не покладаючись на одну країну або одне джерело економіко-політичної влади, вона в основному під вплив найбільш потужних і ефективних економіко-політичних одиниць світу. На основі іншого визначення глобалізація простою мовою означає єдність ринку, праці та ринок виробництва, грошей і капіталу. Культурна глобалізація визначається як процес, який сприяє трансформації культури особливості частини глобального культурного порядку, а отже, і місцеві культури ліквідовано або реконструйовано.

Козлітін В. стверджує: «багато мислителів вважають, що глобалізація в її культурному аспекті є об'єднанням різних культур і формування єдиної глобальної культури. Це визначення викликало багато і багато критики вважають формування такої культури ні можливим, ні ймовірним. У світі зростаючої глобалізації ЗМІ мають великий потенціал. Має можливість поширення інформації до місць, де в минулому було важко отримати різні точки зору. Він має потенціал сприяти демократичним процесам і впливати, особливо на країни та режими, які не є такими демократичний. З негативного боку, він також має здатність просувати ідеї та культуру більшої кількості людей домінуючий інтерес» [14].

Феномен «культурного імперіалізму» викликає занепокоєння в багатьох країнах, де люди побоюються, що їхня культура розмивається або відходить на другий план перед вимогами великих медіа та корпоративних інтересів назва глобалізації, коли продукти та образи, переважно із заходу, потрапляють до телевізори та будинки людей. Багато людей побоюються, що якщо люди в усьому світі будуть сформовані у зразкових споживачів, дотримуючись західних стандартів, тоді великим компаніям легше продавати їх продуктів і знати звички їх покупців тощо, водночас розмиваючи місцеві культури та традиції. Є часто широкі дебати щодо того, наскільки це ймовірно, чи будуть впливати місцеві культури та традиції вплив на місцеві форми глобалізації, або якщо буде більш екстремістська реакція. В різних частинах світу, багато з цих та інших реакцій вже спостерігаються .

Ваганова О. вважає: «Поява газет, телебачення, радіо та Інтернету надзвичайно допоміг у поширенні інформації, а також допоміг зібрати людей з

різних частин світ у контакті один з одним. Преса стала активним учасником завдань просування, проектування та підтримки процесу. Глобалізація сприяла налагодженню контактів між журналістами; і ці об'єкти зробили революцію новини, друк, редагування та репортажі. Що ще важливіше, це значно допомогло в поширенні новин. Загалом глобалізація уможливила адекватну та своєчасну обробку та розповсюдження інформації. Оскільки витрати на зв'язок у всьому світі зменшилися, майже всі в новинах організація може отримати доступ до міжнародних новин. Широке охоплення міжнародних друкованих ЗМІ вихід, можна було прочитати на вітчизняних теренах. Преса допомогла протистояти та викрити майже всі скоєні злочини. Преса має стимулює політичні партії та кандидатів виходити з шкаралупи та оприлюднює їхні програми для громадськості перевірка» [2].

В епоху глобалізації ЗМІ можна використовувати для заохочення активної політичної громадянської позиції. Електронна пошта є використовується для електронного голосування, щоб організувати людей у деяких питаннях, що означає, що воно створює громадянську мережу. Наприклад, Білий дім пропонує людям надсилати пряму електронну пошту на адресу офіс президента, щоб ознайомитися з широкою інформацією щодо урядової програми. Цей тип громадянської мережі пропонує найяскравіше розуміння політичних моделей, що виникають спілкування. На думку Зернецької О. Крім позитивних аспектів, глобалізація має лише деякі негативні аспекти: «Глобалізація посилює конвергенцію і таким же чином створює медіа-конгломерати. Таким чином створюється глобальний медіа-ринок. Проте глобалізація ЗМІ та комунікації може створити громадянську мережу. Однак вони критикують роль громадської мережі, стверджуючи, що вона нічого не може зробити загладити справжні проблеми політичного громадянства, такі як глобалізація та соціальні обмеження. Крім того, вони стверджують, що електронна демократія допоможе комп'ютерним і медіакомпаніям, які просто захоплять контроль над новими медіа. Іноді глобалізація підриває культурну ідентичність і відмінності та витісняє місцеву культуру і таким чином стає поганою силою для

демократії. Корпоративний контроль стає ще одним фактором, який може послабити демократичну роль ЗМІ. Швидке зростання інформаційної магістралі відкрило незліченну кількість нових каналів для засобів масової інформації, але й декілька можливості цих каналів. Лише кілька медіаконгломератів володіють максимальною кількістю каналів і завжди спробуйте отримати з цього прибуток. Їх основна мета полягає в тому, щоб монополізувати бізнес через програми залучення та транслювати упереджені новини про політику» [12].

Мелешенко О.: « Концентрація власності є ще однією проблемою, з якою ЗМІ повинні працювати в інтересах демократії. Тільки десять корпорації домінують у новинах, інформації, ідеях, розвагах і популярній культурі в усьому світі Дійсно, медіавласники це дуже усвідомлюють їхні приватні вигоди та використання газет і телерадіостанцій для просування своїх ділових інтересів, скорочення перемогти своїх суперників і просувати свій політичний і діловий порядок денний. Роль ЗМІ виявляється проблемою на шляху комерціалізації. Це веде до зминання журналістського стандарту» [16]. Михайлин І.: «Упакована політика вписується в порядок денний відповідно до вимог ринку. Продажі та рейтинги для рекламодавців стали важливими і, таким чином, перешкоджають журналістським розслідуванням збільшити попит на прийом попередньо упакованих матеріалів, таким чином підвищити інтерес людей і знаменитості, а не серйозний аналіз». Така роль ЗМІ спонукає завдати шкоди репутації ЗМІ в цілому та зменшують довіру до громадської сфери. Наведене вище обговорення дозволяє сказати, що глобалізація іноді має певний внесок на зміцнення демократичної ролі ЗМІ, однак у більшості випадків підриває цю роль. Крім того, можна сказати, що глобалізація не єдиний фактор, який підриває роль ЗМІ» [17].

Очевидно, що слово глобалізація, яке використовувалося в 1990-х роках, містить широкий набір значень, як загального, так і по відношенню до ЗМІ. Вони дуже часто визначаються політичною позицією тих, хто їх використовує. Глобалізація як позитивна сила - розширення міжнародного діалогу, розширення можливостей меншин і побудова прогресивної солідарності» Типовий приклад

позитивних ефектів глобалізації від цього підходу є спосіб, яким Інтернет надав можливості втечі цензура та придушення свободи слова.

Проте, здається, загальним висновком є те, що глобалізація веде до ослаблення влади та впливи національних держав. З погляду політичної економії глобалізація як продовження капіталістичного виробництва і нагромадження, узаконених неоліберальної ідеології. Глобалізація — це: «просторова агломерація капіталу на чолі з транснаціональним бізнесом і державою, що перетворює простори, через які тече ресурсів і товарів, включаючи комунікацію та інформацію» [36]. Моско вказує на: « зростання глобальних міст та регіональних блоків за рахунок національних держав. Національна держава також є і тим, і іншим мала і занадто велика. Вона занадто велика, щоб забезпечити концентровану особисту та інформаційну силу світу, а місто надто мале, щоб піклуватися про континентальні блоки. Ці перетворення створюють ієрархії контролю над якою термін глобалізація може служити містифікуючим блиском» [14].

Південноафриканський аналітик Хайн Маре характеризує глобалізацію як «транснаціональну виробництва, вільніше проходження товарів, панування фінансового капіталу, посилення авторитету наднаціональні організації та швидкий розвиток нової праці, що зберігає або замінює її технології» [19].

Як каже Томпсон: «Теорія глобалізації повинна бути докладним описом, який звертає увагу на різні способи зміни символічної влади перекривається економічною, політичною та силою примусу в процесі глобалізації». Томпсон виявив, що: «Глобальний вплив на громади може позитивно впливати на мешканців. Це локалізоване привласнення глобалізованих медіа-продуктів дозволяє людям символічно та уявно дистанціюватися від свого повсякденного життя» [23].

З точки зору політекономів, наслідки глобалізації є виключно руйнівними. «Тиск стати та залишитися привабливим для капіталу зростає, породжуючи шлюбний танець з ним глобалізований капітал, який має тенденцію дотримуватись послідовності процедур, хореографованих ідеологією неолібералізму» [1] Накопичення фінансового капіталу є головною загрозою, в тому числі і

Міжнародний валютний фонд (МВФ), і Світовий банк, і ООН, коли він критикує наслідки слабшої національної держави. Маре підкреслює, що глобалізацію не можна відокремити від ролі домінуючих держав у накопиченні національних і транснаціональних угруповань капіталу. Ці домінуючі держави точно не можна знайти в Африці на південь від Сахари: «З точки зору їх актуальності в глобальній економіці, цілі регіони практично випали з карти світу, зокрема країни Африки на південь від Сахари, яка залишається пов'язаною зі світовою економікою насамперед через велику заборгованість, хоча навіть її можливість залучення кредитного фінансування стала обмеженою» [37]. «У той час як дохід на душу населення зріс на 34,4% в Африці з 1960 по 1980 рік, з тих пір він впав приблизно на 23% . Вайсбраут припускає, що розподіл доходів погіршився після глобалізації сили вплинули на країни Африки. Він вважає, що ці сили представляють відхід від демократії, називаючи СОТ, МВФ і Світовий банк, які часто називають інституціями глобального управління, скоріше антиурядовий: «Справді, не потрібна теорія змови, щоб помітити прогресивну передачу прийняття економічних рішень від урядів необраним бюрократам».

«Важливим ефектом глобалізації є поширення та посилення домінування комерціалізованих ЗМІ. Герман і Макчесні стверджують, що економічний аналіз показує, що комерціалізація ЗМІ буде бути згубним для суспільної сфери. Програми публічної сфери погано продаються, що означає втрату поінформоване громадянство, втрата демократичного порядку та втрата соціальної стабільності. Крім того, вони стверджують, що Сполучені Штати є гравцем-переможцем у глобальній медіа-грі, і вплив країни на них решта світу величезна» [2].

«Технології спотворюються логікою неоліберального капіталізму, який завоював позиції в усьому світі після падіння Берлінської стіни. Цей асфальтований шлях до масової дерегуляції та приватизації, що швидко підживило процес конвергенції, тобто злиття традиційно окремих технологічних секторів і галузей, таких як телекомунікаційна та комп'ютерна промисловість. Гравці в цій грі не мають ідеалістичних намірів, але радше керуються власною динамікою отримання

прибутку та розширення, щоб залишатися попереду конкурентів. Отже, цільова аудиторія все більш олігополістичних і глобалізованих ЗМІ споживачів, оскільки джерелом доходу є рекламодавці. Ця комодизація аудиторії розбещує основні передумови демократичного спілкування, такі як доступ, участь і необхідність політизований голос у медіаконтенті. США є провідним прихильником і організатором неоліберального світового порядку. США прагне світової гегемонії, і важливим способом отримання впливу є засоби масової інформації; отримання прибутку через медіа-власність і передача неоліберальної ідеології через медіа-канали».

«Незважаючи на це, медіа невіддільні від більш широких економічних, політичних і культурних впливів, таких як авторитарне правління, військові, економічні та фінансові зв'язки та туризм. Відбувається витіснення публічної сфери розважальною. Справжню інформацію замінюють радісними новинами, інформаційно-розважальними програмами, ток-шоу та новинними журналами показують конфлікти і дрібні викриття переважно незначних злочинів».

Відбувається посилення консервативних сил. ЗМІ підтримують неоліберальну політику, яка служить їхнім власним інтересам і загальним інтересам транснаціональних корпорацій, але які підірвати соціал-демократичні варіанти. Це відбувається тому, що їм потрібен сприятливий клімат для інвестицій та реклами. І, нарешті, глобалізація призведе до розмивання місцевих культур. Запобігання ерозії слабших культур залежатиме від місцевих сил опору.

Висновок до розділу 2

Важливою є роль свободи мас-медіа для розбудови демократії і це - ключовий аспект для її подальшого розвитку. Незалежні ЗМІ забезпечують вільний потік інформації, сприяють прозорості та підзвітності уряду та служать громадським форумом для публічних дебатів. Коли країни рухаються до автократії, свобода ЗМІ є першим аспектом демократії, який піддається нападу та знищується. Напади на

свободу мас-медіа є яскравим свідченням того, що інші демократичні права і свободи, безпека людини – також під загрозою. Дослідження підтверджують, що демократії не воюють одна проти одної. Демократичні практики роблять демократії схильними до пошуку мирних шляхів вирішення політичних конфліктів. Демократичні інститути обмежили стимули та можливості держав брати участь у збройному конфлікті. Незалежні медіа є ключовими в цьому відношенні.

Якісні демократії з вищим рівнем свободи медіа також менш схильні до внутрішніх конфліктів. Демократичні інституції мінімізують ризик насильницького внутрішньогрупового конфлікту, поглинаючи та направляючи невдоволення, скарги через законні засоби та встановлені процедури. У цьому процесі незалежні ЗМІ відіграють вирішальну роль, надаючи інформацію, що становить суспільний інтерес, створюють мирну конкуренцію ідей та вирішення суперечок, сприяють діалогу між окремими особами та групами, що змагаються.

Вплив глобалізації на засоби масової інформації всього світу є найбільш дискусійною темою, в результаті чого можемо отримати як позитивні, так і негативні наслідки. Найбільшою перевагою для глобалізації мас-медіа є обізнаність про світ, що відбувається у світі. Через глобалізацію поширюється реклама демократичних цінностей, зокрема важливих неоліберальних ідей, притаманних демократичним суспільствам. З іншого боку, негативними сторонами глобалізації засобів масової інформації є те, що національна культура втрачає свій первісний стан, усі культури зараз гібридні. Але ці обидва впливи створюють баланс, тому неможливо зупинити глобалізацію мас-медіа, коли вони сприяють політичному прогресу людства, демократизації країн.

РОЗДІЛ 3

РОЛЬ ЗМІ В ПРОЦЕСАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ І РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

3.1 Трансформація мас – медіа в Україні в контексті розбудови демократичного суспільства

Інноваційні глобальні зміни третього тисячоліття зумовлені стрімкою цифровою трансформацією глобального медіа-середовища та поява фундаментально нового формату мовлення в Україні – цифрових медіа.

«Виявилось, що за роки незалежності українські ЗМІ пройшли довгий шлях – від існування в формі пострадянського інформаційно-пропагандистського інструментарію та засобів збереження політичних рейтингів до ефективних елементів світового інформаційного ринку. Щоб уявити вигляд сучасних медіа, було б доцільно звернутися до історії їхнього розвитку. Можна сказати, що лише після здобуття Україною незалежності, 1991–1992 роки були періодом усвідомлення необхідності створення незалежних медіа. До 1995 року спостерігалось явище лібералізації інформаційного простору та появи незалежних центрів засобів масової інформації. Приблизно в половині терміну президентства Леоніда Кучми свобода слова була значно обмежена, і цей процес тривав до січня 2005 року. У цей період функціонували тисячі загальнонаціональних та місцевих медіа, які залишалися власністю Державного казначейства. Це головним чином стосувалося національного телебачення та радіо, які мали свої центри в кожній області» [13].

«Це також був час, коли створювалися приватні медіа, власниками яких були фінансово-промислові групи, олігархи. Їхньою метою було стати активними гравцями на українській політичній арені, і для досягнення цього їм потрібні були медіа. Олігархічна система, що встановилася в половині 1990-х років, взяла під контроль політичну систему Української держави. Певним чином вона стала її будівничим і рушійним механізмом. Держава розглядалася як ресурсна база, яку потрібно було максимально використовувати для реалізації інтересів окремих осіб. Політична система, і особливо політичні партії в новоствореній українській державі, розглядалися як інструмент, за допомогою якого можна було досягти цієї мети. Більшість з них занепадали і виникали лише для задоволення інтересів своїх керівників. ЗМІ стали заручником цієї гри. Щоб отримати виборчу підтримку для країн, що формуються, вони становили елемент, що гарантував політичну легітимізацію інтересів олігархічних груп» [27].

«Спроби реформ, які були здійснені та досі здійснюються як після Помаранчевої революції, так і протестів на межі 2013–2014 років, які в українському дискурсі називають Революцією Гідності, не змогли суттєво змінити українську політику. Вона все ще виглядає як система олігархічних відносин. Однак, ми є свідками появи нової якості, можливо, більш регульованої, зміщеної більше з політичної поверхні до економіки. Умовність цього припущення може бути виправдана динамікою процесу та існуванням цілої низки змінних, які на нього впливають. У цьому конкретному випадку ми не будемо їх обговорювати, а лише зосередимося на елементі, який дозволяє легітимізувати політичні інтереси згаданих груп інтересів. Засоби масової інформації є таким елементом. Отже, ми спробуємо дати уявлення про медіасистему. Подібно до політичної системи, ЗМІ перебувають під контролем бізнесменів, які досить активно залучені до політичного життя держави: родина Пінчук, Ігор Коломойський, Ренат Ахметов, Дмитро Фірташ чи Сергій Курченко» [18].

«Преса, теле- та радіостанції у більшості випадків розглядаються не як бізнес-проекти, а радше як інструменти, необхідні для політичної гри та шанс впливати на політичні рішення в країні. Країна стала свідком жорсткої конкуренції між олігархічними групами, які вже сформувалися, та тими, що формувалися (наприклад, донецький та дніпропетровський клани). Засоби масової інформації стали природним елементом цієї гри. Вищезазначений аналіз телебачення, радіо, преси та інтернет-ЗМІ підтверджує тезу про високий ступінь монополізації українського медіаринку олігархічними групами та окремими політиками. Це може бути додатково підтверджено іншим дослідженням, яке зосереджено на прикладі цензури на одному з найбільш монополізованих медіаринків – телебаченні. Дослідження вказує на практику порушення професійних стандартів найпотужнішими телевізійними станціями, які часто використовували підсвідому рекламу (джинсу). Ця група складалася з двох загальнонаціональних телевізійних станцій – «Інтер» та «Україна», діяльність яких була в основному спрямована на просування політичної діяльності політичної партії «Опозиційний блок»

(наступниця Партії регіонів), засновниками якої були раніше згадані Сергій Львовичкін та Рінат Ахметов» [26].

«Крім того, слід пам'ятати, що існувала проблема нестачі кваліфікованих кадрів, здатних функціонувати в умовах ринку, на якому постійно точилася боротьба за увагу отримувачів, що передбачала вільне використання свободи слова. Пострадянські університети не змогли виховати журналістів, які могли б кваліфіковано виконувати свою роботу та перейти на зовсім інший спосіб функціонування ЗМІ, який не базувався на служінні єдиній політичній партії діяльність якої вважалася єдино доцільною та легітимною. Саме тому уряд за Кучми так успішно контролював українські ЗМІ. Так звана внутрішня цензура, за сприяння численних тисків з боку уряду та окремих власників, пов'язаних з правлячими елітами, ефективно перешкоджала чесній роботі журналістів та належному виконанню ними своїх професійних обов'язків. Багатьох молодих редакторів, репортерів та колумністів, які прагнули скористатися обіцяною свободою слова, звільнили з роботи, а тих, хто був особливо непокірним, просто усунули за допомогою служб державної безпеки або злочинних угруповань» [13].

«Після Помаранчевої революції, яка, як сьогодні вважається, призвела до ліквідації цензури, ЗМІ в Україні почали функціонувати в умовах, близьких до демократичних. Свобода слова була головним пріоритетом, політичні інститути перестали впливати на реалізовану редакційну політику – процес відбору інформації, яка мала бути передана одержувачу. Як наслідок, рівень довіри громадян до ЗМІ значно зріс. На жаль, така ситуація тривала недовго. Після перемоги на виборах Партія регіонів, яка представляє інтереси великого капіталу та старої політичної еліти, що все ще присутня на політичній сцені з часів президентства Кучми, відродила контроль над змістом інформації, що поширювалася ЗМІ. Наприклад, Служба безпеки України під керівництвом одного з акціонерів комерційної програми та відомого бізнесмена, наказала журналістам подавати інформацію про Партію регіонів та її діяльність у позитивному світлі. Можна навіть сказати, що ЗМІ, попри постулати та ідеї, поширені в період

Помаранчевої революції, не стали відданими захисниками та охоронцями демократії, а натомість почали діяти як «фабрики» з виробництва «вистав» [26].

«Характерною рисою української медіасистеми є наявність інформаційного контенту російського походження та самих російських ЗМІ. Це явище було повністю прийнятне до анексії Криму та війни на сході України як державою, так і її найважливішими гравцями. Усі промислові та капітальні групи, що контролюють український медіаринок за допомогою економічних зв'язків та політичних інтересів, що з них випливають, прагнучи зменшити виробничі витрати так званої інформаційної продукції (художніх фільмів, документальних фільмів, розважальних програм тощо), широко запозичували інформаційний контент з російського інформаційного простору. Це явище, вплив російських ЗМІ на інформацію, що передається українськими ЗМІ у 2010 році, тісно пов'язане з інтересами їхніх власників [34]. «Щоб показати це явище, беремо приклад телеканалу «Інтер», який часто транслює матеріали, що стосуються радянського минулого, та подає інформацію про політичне та соціальне життя в росії у спосіб, дуже лояльний до влади в Кремлі. Крім того, вона вказує на тенденцію показувати рф та її лідерів у позитивному світлі в пресі. Тут наведемо приклад «Комсомольської правди» та «Ізвестей», а також «Аргументів та фактів в Україні». Проведені аналізи показують, що рівень трансльованого контенту, наприклад, у 2014 році, був дуже високим – 40,6%. Найбільшими емітентами російської інформаційної продукції є найпотужніші українські телеканали: «Інтер», «ICTV», «НТН» або «Україна», власниками яких, як випливає з вищенаведеного аналізу, є впливові українські олігархи, чий інтереси часто розташовані на російському ринку. Найбільш вражаючу кількість отримувачів російських програм становило населення, яке проживало на сході та півдні України» [34].

«У 2015 році ситуація змінилася через дії українського уряду, який, борючись з російською пропагандистською машинерією, що є ключовою частиною гібридної війни Росії з Україною, вимагав виключення російських телевізійних програм, що підривають соціально-політичний порядок та цілісність Української держави, з

пропозиціями операторів кабельного телебачення. У східних та південних областях можливість прийому російських телестанцій скоротилася до 30%, що підтверджують соціологічні дослідження. Однак кількість отримувачів інформаційних програм не зменшилася, оскільки як у 2014, так і у 2015 роках близько 10% отримувачів все ще покладаються на інформацію, що транслюється російським телебаченням. Прикладом цього є аудиторія ОРТ 1 у 10%. Слід зазначити, що поставлена мета не була досягнута. Не було жодних технічних та правових засобів, які б сприяли цьому процесу, так само як діяльність більшості операторів не було предметом української юрисдикції. Кожна особа, яка придбала відповідний технічний пристрій, могла отримувати російські телепрограми на загальнодоступній, безкоштовній платформі» [28].

«Діяльність українських ЗМІ під час російсько-української війни була такою, за якою ЗМІ об'єдналися під час бойових дій, щоб представляти якісний та потрібний суспільству контент. Особливості висвітлення останніх подій в Україні в західних ЗМІ, вказують на сильний інтерес споживачів, перш за все з Європи, в інформації про ситуацію в Україні. Подальший розвиток галузі, враховуючи різних обставин, це перехід від класичної методики до передачі інформації в Інтернет – за допомогою сучасних онлайн-інструментів, збільшення кількості незалежних медіа-ресурсів для задоволення потреб абсолютно всі категорії населення» [8].

«Таким чином, найретельніші отримані результати та висновки спеціалістів та експертів з Великої Британії, Німеччини, показали сприяння внеску українських науковців медіаринку, збагачення теоретичної та практичної складових питання специфіки та характерних особливостей розвитку цієї сфери в інформаційному просторі, в т.ч в умовах військової агресії проти України. Важливим результатом досліджень українських та міжнародних експертів було порівняння традиційних ЗМІ з сучасними інструментами – штучний інтелект, чат-боти – головною особливістю яких є відсутність необхідності використання людини як ресурсу для пошуку та підготовки актуального контенту, високоякісний і коректний контент. Дослідження показало, що останніми роками держава посилила свою діяльність,

спрямовану на визначення основних понять і термінів у сфері ЗМІ, зокрема, у сфері нормативно-правової сфери. Аналіз статистичних даних та показників у сфері ЗМІ в той час, коли при владі були різні президенти, встановлено, що залежно від присутності тих чи інших політичних сил на чолі держави змінюється інформаційний вектор, змінено медіаресурси» [24].

«Під час повномасштабного вторгнення на території України ситуація кардинально змінилася – практично всі представники галузі працюють в єдиному форматі, не надаючи очевидних переваг певним політичній сили. Для більш успішної реалізації вже прийняті пропозиції та правила, зазначені в останніх нормативний документ у сфері ЗМІ, та впровадж подальші плани в рамках майбутнього членства України в Європейському Союзі, відповідальні представники мають плідніше співпрацювати з міжнародними партнерами на місцях з метою обміну досвідом та отримання корисних і практичних навичок для виконання своїх завдань» [40].

Для більш змістовного обговорення представленої теми, а саме визначення практичного змісту діяльності українських ЗМІ як у контексті соціальної комунікації та правового співробітництва на сучасному етапі, так і для розвитку ширш комплекс практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності та приведення всіх аспектів до європейських стандартів Союзу, доцільно дослідити специфіку в діяльності медіасфери України в контексті повоєнного відновлення держави крізь призму в членство в міжнародних організаціях безпеки в контексті виникнення нової геополітичної ситуації в світ. Не забуваймо про російські ЗМІ, які також ведуть власну гру, здебільшого задуману в Кремлі.

ЗМІ, наділені більшою свободою слова та враховуючи очікування суспільства, пов'язані з усуненням олігархів з політичної сцени, почали шукати джерела фінансування політичних партій. Однак ці спроби, здається, є дуже фрагментарними та не призводять до прозорості у функціонуванні самих партій. Причини цього такі: соціально-політичний дискурс, через контроль фінансових та капітальних груп над більшістю ЗМІ, здійснюється на користь їхніх інтересів; бракує чітких правових регуляцій, які б запровадили прозорий механізм фінансування політичних партій. З

іншого боку, перевагою є те, що парламентські партії на цьому етапі не мають так званого «спонсора-монополіста» [13].

«Україна має найбільший досвід у протидії кремлівській дезінформації, стикаючись з російською агресією як у військовій, так і в інформаційній сфері. Українці на власному досвіді відчули, як інформаційна агресія перетворюється на реальну, кінетичну агресію, і як остання сприяє та виправдовується інформаційною агресією. Україна перебуває на передовій російської інформаційної агресії з часів Євромайдану та Революції Гідності наприкінці 2013 та на початку 2014 років. «Найдивовижніший блицкриг інформаційної війни, який ми коли-небудь бачили в історії інформаційної війни», перетворився на інформаційну війну на виснаження, яка триває вже десять років» [42].

Багато західних спостерігачів почали приділяти більше уваги боротьбі України в інформаційному просторі після 24 лютого 2022 року: «Повномасштабне вторгнення Росії супроводжувалося геноцидною риторикою, спрямованою на внутрішню російську аудиторію, та інформаційними операціями, спрямованими на паралізування як українського опору, так і міжнародної підтримки України. Українці відповіли наполегливим опором та винахідливою комунікацією. Українська боротьба проти російської дезінформації була настільки надихаючою, що багато хто на Заході почав оголошувати перемогу України та поразку Росії в інформаційній війні з початку 2022 року – незважаючи на те, що українські фахівці не погоджувалися з тим, що боротьба за громадську думку завершена» [32].

«Уся робота з протидії інформаційній агресії починається з найпростіших завдань: широкого моніторингу інформаційного простору у поєднанні зі швидким протистоянням, спростуванням або розвінчанням неправдивої інформації. Ця робота з ситуаційної обізнаності посилюється моніторингом, який проводить український урядовий Центр протидії дезінформації (ЦПД) та Центр стратегічних комунікацій (ЦСК), а також моніторинговою роботою, яку проводять різні» [34]. Прогалини в моніторингу також можуть призвести до загроз. «Спеціальні служби противника займаються інформаційно-психологічною спецоперацією (ІПСО), яка є

специфічною діяльністю з точки зору планування, реалізації та моніторингу». Західні країни роблять недостатньо для протидії російським каналам дезінформації та пропаганди, або свідомим чи несвідомим агентам, які допомагають їм поширюватися у власних країнах, що зрештою може призвести до зменшення підтримки України. Найрозвиненішу ідею запропонував Центр стратегічних комунікацій: «Ми б дуже хотіли бачити міжнародну коаліцію, яка б підтримувала Україну в інформаційному просторі». «Росіяни відкрито кажуть, що вони воюють проти Заходу. І всі телеканали, агентства, акаунти в соціальних мережах, політики та все інше – все це частина гібридної війни проти Заходу. Якщо ви не будете боротися проти цього, вас може спіткати та ж доля, що й Україну; ви будете наступними». «Іноземні уряди повинні співпрацювати зі ЗМІ та платформами соціальних мереж, щоб змусити їх вирішити це питання» [34].

Варто позначати канали, які систематично транслюють російську дезінформацію. Тоді користувачі Інтернету зрозуміють, що вони читають матеріали від прихованого російського інформаційного агента. Журналісти-розслідувачі могли б аналізувати їхні джерела фінансування та зв'язки в поширенні наративів. Нам потрібен спеціальний кримінальний трибунал, і список має включати принаймні провідних російських пропагандистів. Великі технологічні компанії та великі рекламодавці не повинні дозволяти пропагандистським платформам та пропагандистським ЗМІ заробляти гроші на рекламі. Україні знадобиться допомога від західних технологічних компаній у вищезгаданій проблемі: як доставити достовірну інформацію людям на тимчасово окупованих територіях [42].

«Хоча Європа розширила деякі обмеження на російські канали українські фахівці вважали, що цих дій недостатньо. «Ми проаналізували 40 країн, і близько 20% усіх публікацій про Україну досі використовують російські державні ЗМІ або пов'язані з Росією ЗМІ як джерело інформації про Україну. Деякі опитування громадської думки в Європі показали, що дезінформаційні зусилля Кремля продовжують переконувати до третини населення в різних європейських країнах

Росіяни роками продавали страх. Вони змогли налякати НАТО, щоб воно не приймало Україну та Грузію у 2008 році» [28].

Описані заходи є лише частиною українського опору російській агресії. Інформаційне середовище також може формувати те, що відбувається у військовій сфері, що робить боротьбу за інформаційний простір важливою частиною опору. Важливо приділяти достатньо енергії основним завданням, таким як моніторинг, спростування та розвінчування брехні, та забезпечити належне та безпрогалинне виконання цих завдань.

Висновки до розділу 3

Досліджуючи становлення та розвитку медіасфери в Україні можна констатувати наступне: проблема ролі та місця українських ЗМІ на сучасному етапі історичного розвитку держави є досить широко вивчена і актуальна.

Медіасистема в Україні є одним із важливих елементів усієї структури зв'язків з громадськістю, зокрема в політичній сфері. Роль медіа в Україні відрізняється від Європи та Америки, оскільки це не тільки фактор у функціонуванні громадянського суспільства, це є свідчення модернізації ЗМІ. Політична система була пронизана

інтересами олігархічних кланів. Усвідомлюючи важливість медіа в політиці, вони беруть під контроль медіасистему, яка значною мірою підпорядкована інтересам їхніх власників. Редакційна політика багатьох з них, особливо та, що стосується фундаментальних питань, суворо контролюється. Телевізійні матеріали часто є упередженими та служать інтересам своїх керівників. Закон про прозорість та відкритість інформації про власників не виконується повністю та не усуває вплив олігархів на медіасистему. Рішенням було б створення суспільних ЗМІ, які постійно фінансуються з державного бюджету, повністю незалежних від політиків, і диктували б нові правила гри, засновані на чесній та незалежній журналістиці.

Характерною рисою медіасистеми була наявність російських ЗМІ та російських інформаційних продуктів. Спроба обмежити їхній вплив через їх упереджене інформаційне ставлення, спрямоване на просування путінського бачення соціально-політичних відносин, не завжди приносила очікувані результати.

Підсумуємо, що українці будували систему інформаційної протидії протягом десятиліття, ще з часів протестів Євромайдану та анексії Криму. Спочатку активне громадянське суспільство взяло на себе ініціативу, а згодом уряд став більш активним. Розбудова інформаційної стійкості нації вимагає відданості та пильності багатьох людей та організацій протягом багатьох років. Найімовірніше, російська дезінформація, пропаганда та інформаційна агресія продовжуватимуться навіть після того, як кінетична війна закінчиться. Інвестиції, зроблені в опір злочинному впливу, окупляться протягом багатьох років.

ВИСНОВКИ

Таким чином, нами було показано важливу роль мас-медіа у здійсненні процесів глобалізації в світі та їх вплив на демократизацію політичного життя в Україні.

1. Здійснено аналіз висвітлення ролі мас-медіа на глобалізацію та демократизацію у політичній науці. Загалом, це складна, суперечлива революція, яка знаменує собою надзвичайна трансформація за трохи більше десяти років. Нові свободи,

розквіт громадських дебатів, відродження суспільного радіоруху, поширення каналів і назв у всіх ЗМІ, нові технології, дедалі більш глобалізований характер інформаційно-комунікаційних галузей і зв'язків, послаблення державного контролю над інформацією, всі вони характеризують цю революцію. Так що, все ж, мають зростаючий вплив концентрація медіа-власності, маргіналізація. Розкол інформаційних потоків на північ і південь і навіть нова загроза самоцензури серед деяких найавторитетніших інформаційних організацій у світі. Існували чотири основні причини, чому уряди вирішили лібералізувати засоби масової інформації загалом, а мовлення – ключовий інструмент через який здійснювався політичний контроль – зокрема. Перший – політичний, коли до влади приходили нові уряди після закінчення холодної війни, що супроводжували хвилі демократичних виборів. Були обрані нові демократичні уряди, більш відкриті ЗМІ. По - друге, відбулося поширення нових комунікаційних технологій, які сам по собі мав два основні наслідки. Перше полягало в тому, що Інтернет та інші новинки зробили контроль над інформацією набагато складнішим, а отже контроль над іншими медіа дорожчим і менш вартим. Лібералізація медіа йшла рука об руку з ширшою лібералізацією комунікацій, виходячи з припущення, що лібералізація ІКТ та засоби масової інформації були важливими для ефективного функціонування все більш лібералізованих і вільної ринкової економіки. По-третє, це глобалізація та зростання економічного тиску відкриття ринків і супутня тенденція більш вільного доступу до інформації. Нарешті донори постійно посилювали тиск на країни, що розвиваються, щодо лібералізації медіа як частину загальної тенденції до відкриття ринків і лібералізації промисловості, так і як узгоджену спробу інвестувати в належне управління, прозорість, демократичний уряд і права людини.

2. Охарактеризовано роль мас-медіа як складової демократичного суспільства. Поширення більш демократичних форм правління, лібералізація медіа та телекомунікаційних систем, подальше розповсюдження, популярність та інтерактивність медіа – усе це свідчить про значне розширення публічної сфери для більшої частини людства. Рання енергія та динамізм після лібералізації, а також

значна частина ідеалізму та надії, які супроводжували це журналістів, ведучих радіоток-шоу та інших занепадає перед обличчям могутнього набір тенденцій. Більшість із цих тенденцій роз'їдають публічну сферу, зокрема з точки зору розвитку, трансформуючи те, що було серією урядів монополії в низку приватних олігополій. Якщо дивитися з точки зору розвитку, то може виникнути криза, позначена крахом (а іноді й народженням) ЗМІ, що цікавлять громадськість. Новий конкурентний ринок серед ЗМІ приніс інновації, динамізм і часто значно посилив демократичні дебати, які в багатьох країнах спричинили глибокі соціальні зміни. Демократизація в західних країнах означає політичну боротьбу між і всередині правлячі еліти та різні суспільно-політичні сили. У розвитку слова демократизація також є а процес транскulturації демократії. Як правило, всі зацікавлені сторони у процесі демократизації намагатиметься отримати підтримку ЗМІ, щоб зміцнити їх позицій за рахунок опонентів». Спосіб, яким медіа обробляє проблеми та відображає їх їхня симпатія вплине на баланс сил у публічній дискусії. По суті, ЗМІ представляють ресурси, які можуть бути мобілізовані для зниження чи сприяння демократії. Демократична справа буде служить, якщо вони можуть сприяти поширенню демократичних ідеалів, відображати голоси конкуруючих сторін, забезпечувати надати громадськості якісну та відповідну інформацію, сформулювати соціальний вибір та сприяти громадськості обговорення. Якщо не виконати всі ці функції, демократія буде підірвана. У такому разі ЗМІ буде підтримувати статус-кво шляхом легітимізації центру влади, маргіналізації суперників голоси, розмивання критичної інформації, унеможливлення справжніх варіантів, скорочення публічних дебатів та демобілізація колективної поведінки. Який внесок можуть зробити засоби масової інформації демократизація залежить від багатьох факторів, таких як структура влади, політична культура, конфігурація ЗМІ, тиск ринку, організаційні обмеження, ідеологія та особисті схильності.

3. Виокремлено вплив ЗМІ на глобалізацію політичних процесів. З культурної точки зору глобальний ринок охоплює весь світ завдяки розвитку радіо, телебачення, книги, кіно, музика та Інтернет, що також об'єднало людей. Глобальні ЗМІ зараз

здатні обмінюватися своїми ідеями, культурою, концепціями, які звели світ до «глобального села», показують шлях до демократії, отримання рівних можливостей. Глобалізація створює однорідність, що означає подібні думки та принципи, ідентичні фільми та пісні разносяться в усі частини світу. У демократії всі люди повинні отримувати задоволення від еквівалентної переваги. Глобалізація посилює ідеї. З розвитком Інтернету та мобільних телефонів тепер це можливо передавати ідеї та інформацію з однієї частини світу в іншу. Вільна преса необхідна для успішного функціонування демократії. Внаслідок глобалізації та розширення глобальних медіа, для кожного уряду стає проблемою контролювати медіа. Глобалізація посилює конкуренцію між різними медіа-секторами і таким чином полегшує будівництво різноманітність нейтральних програмістів».

4. Визначено роль мас-медіа в процесах розбудови демократії в Україні. Розчарування та відчуження через брак вираження думок призводять до незадоволення політичним процесом, апатії чи насильстві. Реалізація свободи слова для людей, які живуть у бідності вимагає: медіа-плюралізму та різноманітності, включаючи різноманіття форм права власності; більш справедливий доступ до спілкування; підтримка для культурне та мовне розмаїття; та сприяння участі в демократичні процеси прийняття рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білорус О. Г. Розвиток процесів глобалізації в постіндустріальну епоху. Київ: Ін-т аграрної економіки, 2007. 52 с.
2. Ваганова О. В. Роль засобів масової комунікації у процесі глобалізації: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. політ. наук. 23.00.03. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2003. 14 с.

3. Війна, пропаганда та засоби масової інформації. Глобальні проблеми : офіційний сайт. URL: <https://www.globalissues.org/article/157/war-propaganda-and-the-media> (Дата звернення: 12.03.2025).
4. Волянський В. В. Взаємодія органів державної влади та ЗМІ у демократичному суспільстві. Політико-правові проблеми сучасного державного управління : збірник наукових праць за матеріалами науково-практичної конференції 2012 / за заг. ред. О. А. Золотарьової. Одеса : Лерадрук, 2012. С. 128–138.
5. Волянський В. В. Проблеми політичного менеджменту у сфері ЗМІ. II Збірка наукових праць. Книга перша – Проблеми сучасного управління: економічні, екологічні, політико-правові, історичні, ментальні аспекти : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції 01 МАУП. 2011. С. 252–259.
6. Головка Б. А. Інформаційна соціологія / Б. А. Головка // Наукові записки Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Факультет соціології та психології. Інститут Журналістики. Т. V. 2004. С. 23–31.
7. Городенко Л. М. Засоби масової комунікації у контексті громадської думки : формування, функціонування, жанрові прийоми. URL : <http://disser.com.ua/content/242464.html>. (Дата звернення: 10.10.2021).
8. Гоцур О. І. Українське журналістикознавство в контексті євроінтеграційного процесу. <http://journalib.umv.kiev.ua/mdex.php?act=artide&artide=2313>.
9. Гриценко О. М. Основи теорії міжнародної журналістики. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2002. 304 с.
10. Десять стратегій маніпулювання за допомогою ЗМІ. URL: http://aratta-ukraine.com/text_ua.php?id=2793 (Дата звернення: 12.03.2025).
11. Дубов Д. В. Засоби масової інформації як якісно нові суб'єкти політичних комунікацій. Політичний менеджмент. 2007. № 1. С. 57–65.
12. Зернецька О. В. Глобальний розвиток масової комунікації і міжнародні відносини. Київ: Освіта, 1999. 351 с.

13. Костиря І. Медіатизація політики та політизація ЗМІ як тенденції політичного процесу в Україні : стаття. Київ, 2013. 10 с.
14. Козлітін В. Д. Глобалізація: дискусії про сутність, причини та перспективи світових глобалізаційних процесів наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Харків: Майдан, 2004. Вип. 16. С. 27–32.
15. Луман Н. Реальність мас-медіа. Київ: ЦВП, 2010. 157 с.
16. Мелещенко О. К. Журналістикознавчі уявлення про світовий і національний інформаційний простір, його безпеку. Київ: ПВП «Задруга», 2006. 63 с.
17. Михайлин І. Л. Журналістика як всесвіт: вибрані медіа дослідження. Харків: Прапор, 2008. 512 с.
18. Онуфрив С. Т. Політичний дискурс ЗМІ України у світовому інформаційному просторі: дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / Онуфрив Соломія Тарасівна ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2005. 193 с.
19. Пронченко О. С. Взаємодія ЗМІ і влади в контексті реалізації права громадян на інформацію: дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Пронченко Олександр Сергійович ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. Київ, 2008. 188 с.
20. Рубанець О. М. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнекласичних досліджень. Київ : Парапан, 2006. 420 с.
21. Рябчук М. «Четверта свобода». Дзеркало тижня. 2006. № 32.
22. Семенюк Г. Нові медіа: сутність, перспективи та загрози. : <http://www.newmedia.univ.kiev.ua>
23. Слісаренко І. Мас-медіа і міжнародні процеси // Публіцистика і політика. Зб. наук. пр. / За заг. ред. проф. В. І. Шкляра. Київ, 2006. С. 26–33.
24. Странніков А.М. Інформаційно-психологічне протиборство у воєнних конфліктах другої половини ХХ ст. : автореф. дис... канд. істор. наук : 20.02.22 Львів, 2007. 23 с.
25. Фінклер Ю. Регіональна преса України в контексті соціального замовлення аудиторії / Ю. Фінклер // Наукові записки Інституту журналістики / КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2003. – Т. 11. – С. 40–44.

26. Хлівнюк Т. Вплив засобів масової інформації на політичний простір сучасної України : автореферат. Одеса, 2008. 18 с.
27. Хлівнюк Т. Стан, особливості та перспективи перехідних демократизаційних процесів у пострадянських країнах. Перспективи. 2004. № 4 (28). С. 78–81.
28. Чуранова О. Пропаганда війни в українських та російських друкованих ЗМІ. Наукові записки УКУ. Журналістика. Медіакомунікації 2015. Ч. 6 :, вип. 1. С. 169-176.
29. Шчепаньчик Д. Політизація засобів масової інформації, тобто журналісти на двох ставках. URL: <http://elekcii.org/nie-tedy-droga/polityzacjamediw.html> (дата звернення: 27.03.2025).
30. Яковлев Д. В. Медіатизація політики в умовах становлення демократичного режиму. URL: [http:// archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vsntu/2008_2009/91-SevNTU/91-20.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vsntu/2008_2009/91-SevNTU/91-20.pdf) (дата звернення: 26.02.2025).
31. Alberti A., De Serio L. Social media and politics: the case of Ukraine Geopolitical, Social Security and Freedom Journal. 2020. № 3 (1). P. 65–86.
32. Behabid M. Communications strategies and media influence in the Russia-Ukraine conflict Policy Brief. 2022. № 25 (22). P. 2–7.
33. Dvorovyi M., Cherevko A., Benequista N. Summit for democracy: Trends in news media's future, forged in Ukraine. URL: <https://www.justsecurity.org/85791/summit-for-democracy-trends-in-news-mediasfuture-forged-in-ukraine/> (дата звернення: 26.11.2023).
34. Kalenský J. Osadchuk R. How Ukraine fights Russian disinformation: Beehive vs mammoth. The European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats. January 2024
35. Kamalipour Yahua, Nancy Snow. War, Media, and Propaganda: A Global Perspective. Rowman & Littlefield Publishers, Inc. 2004. URL: <https://www.worldcat.org/title/war-media-and-propaganda-a-globalperspective/oclc/856591189?referer=di&ht=edition>. (Date of application: 13.03.2025).

36. Kheeshadeh M. Effects of globalization on mass media in the world. *International Journal of Asian Social Science*. 2(10). pp.1742-1763.
37. Mohammad S. U. Free Media, Democracy and Democratisation: Experiences from Developing Countries. *Journal of Global Communication*, Vol. 2., No.2, July-Dec. 2009, pp. 343-351
38. Tanaś V., Welskop W. Mass media we współczesnym świecie Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu. Łódź, 2019. S. 378
39. Taylor V. War and the media propaganda: Propaganda and Persuasion in the Gulf War. Manchester University Press 1992. URL : https://books.google.com.ag/books?id=V9tRAQAIAAJ&printsec=frontcover&source=gbp_book_other_versions_r&cad=4#v=onepage&q&f=false. (Date of application: 13.10.2021).
40. Trends in media development in Ukraine: Social communication and legal aspects. URL: https://sls-journal.com.ua/web/uploads/pdf/Social_and_Legal_Studios_6_3_2023-32-42.pdf (Дата звернення: 12.03.2025)
41. Uroegbulam, N. C., Uchemefune, C. E., Iroegbu, E. C. (2024). Media influence on government policy-making: understanding the role of mass media in shaping public opinion and political decision-making. *IMSU Journal of Communication Studies*, 8(2), pp. 241-246.
42. Voltmer K. Koch-Baumgarten S. Public Policy and the Mass Media: Influences and Interactions. Workshop proposal for the ECPR Joint Sessions of Workshops Helsinki. 2007